

Список використаної літератури

1. Бібліотека як центр неформальної освіти : інтерв'ю з Н. Тітовою – директором Дніпропетров. обл. універс. наук. б-ки ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія / вела Н. Маслова-Зоріна // Бібл. планета. – 2013. – № 4. – С. 7–9.
3. Горючий В. М. Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства / В. М. Горючий. – Київ, 2005. – 300 с.
4. Гранчак Т. Сучасні підходи до вивчення бібліотеки як соціального інституту / Т. Гранчак // Бібл. вісн. – 2012. – № 5. – С. 20–26.

5. Жадько Н. В. Анализ сущностных характеристик библиотеки как социокультурного института / Н. В. Жадько // Библиотековедение. – 1996. – № 3. – С. 54–64.
6. Медведська М. Харківська обласна бібліотека для юнацтва як комплексний соціокультурний центр / М. Медведська // Бібліосвіт. – 2015. – № 3. – С. 28–35.
7. Острова А. Осягнення через творчість: галереино-виставкова діяльність відділу мистецтв, або «Арт-кемп» / А. Острова // Бібліосвіт. – 2012. – № 1. – С. 41–44.

*О. Білик, завідувач сектору
Національної бібліотеки України
імені Ярослава Мудрого*

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ НА ДОПОМОГУ ЧИТАННЮ

СЬОГОДНІ через низку як об'єктивних, так і суб'єктивних причин у багатьох країнах зменшується інтерес до книги, читання, що поступово спричиняє стрімке падіння рівня освіченості та духовності людей. Така тенденція спостерігається і в Україні. І можна стверджувати, що проблема не у відсутності повноцінного доступу до книг та державної політики в цій сфері, а в тому, що в українців зникає звичка читати. Тому просування книги та популяризація читання стають нагальною потребою сьогодення.

Бажання читати не виникає саме собою, його необхідно прищеплювати і розвивати, аби поняття «читати» стало синонімом таких понять, як «мислити», «жити». Ця проблема вимагає не лише широкого обговорення, а й практичних дій щодо реорганізації та переосмислення діяльності сучасних бібліотек як соціальних інституцій, адже однією з основних їх функцій є саме популяризація читання.

Наявність у бібліотеці розгалужених документних фондів, інформаційних ресурсів, сучасного сервісу не дає достатніх гарантій щодо їх активного використання. Потрібні певні заходи з інформування про ці ресурси широкого загалу, вміння зацікавити й спонукати наявних і потенційних користувачів до активізації пізнавальної потреби, інтересів, уподобань та запитів, ставлення до фонду та інформаційних продуктів книгозбірень. Сучасні реалії змушують ламати існуючі стереотипи, передбачати нові підходи і пріоритети в організації обслуговування користувачів, зокрема, спрямовані на популяризацію читання у віртуальному просторі.

І тут на допомогу бібліотекарям приходить Інтернет, використання величезних можливостей якого дає змогу привернути увагу користувачів як до збірень, що зберігаються у фондах книгозбі-

рень, так і до літературних новинок, представлених у Мережі і т. ін. Сьогодні публічні бібліотеки України здійснюють системну діяльність щодо популяризації книги та читання в електронному середовищі:

- на своїх сайтах активно популяризують конкретні твори та їх авторів – класиків, сучасних письменників, зокрема місцевих літераторів, за допомогою буктрейлерів, віртуальних книжкових виставок, віртуальних музеїв, скайп-вечорів, літературних віталень, тематичних медіа-проектів тощо;
- створюють повнотекстові інформаційні ресурси та постійно наповнюють (оновлюють) їх зібрання (електронні бібліотеки – універсальні, жанрові, тематичні, для певних вікових категорій; електронні читальні зали);
- розміщують у рекламній продукції краєзнавчі мозаїки, анотовані бюлетені нових книг, рекомендаційні списки літератури, інформаційні дайджести, повідомлення про вагомні літературні події в країні тощо;
- допомагають користувачам у виборі художньої літератури, розміщуючи експертні оцінки щодо певних творів;
- представляють інформацію про літературний сегмент Інтернету (сайти письменників, літературних об'єднань тощо);
- активно використовують соціальні мережі, відеохостинги, що надають послуги з розміщення відеоматеріалів, використовують переваги блогосфери; мають власні канали на YouTube, де розміщують інтерв'ю з авторами, відео з презентацій, буктрейлери;
- впроваджують мобільні технології – QR-коди для популяризації книг та авторів;
- застосовують інтерактивні форми підтримання інтересу до читання: опитування, онлайн-вікторини за творчістю автора (авторів), рейтинги книг і письменників, голосування;

- встановлюють зворотний зв'язок на своїх веб-сайтах (форуми, гостьові книги), використовують електронну пошту, скайп- та чат-технології для виявлення літературних уподобань користувачів;

- застосовують різні методи веб-аналітики: аналіз відвідуваності (статистика, тенденції, абсолютні й відносні показники); аналіз поведінки відвідувачів на сторінці ресурсу; юзабіліті-тестування (комплекс заходів, спрямованих на виявлення проблемних питань, що виникають у відвідувачів сайту); бенчмаркінг (порівняння своєї роботи із загальними тенденціями і діяльністю конкурентів за допомогою незалежних дослідних ресурсів *Alexa*, *Google Trends* та ін.) [14]; запроваджують автоматичну систему моніторингу думки відвідувачів за допомогою Wi-Fi (доступ до анкет з критеріями оцінювання якості);

- активізують співпрацю з регіональними онлайн-новими ресурсами та всеукраїнськими медіа для віртуальної популяризації власних фондів.

Однією з найпоширеніших і вже традиційних наочних форм популяризації книги і читання на сайтах більшості публічних бібліотек є віртуальні виставки та інтерфейси для інформування користувачів про нові надходження до фондів.

Перевагою віртуальних виставок є необмеженість існування в часі та просторі, можливість розмістити текстову інформацію, графічне, аудіо- або відеозображення документів, включених в експозицію. Виставки залишаються важливим засобом популяризації кращих творів, реклами бібліотеки, її фондів. Так, інформаційною насиченістю відрізняється розділ «Віртуальні виставки» на сайті Тернопільської ОУНБ. У ньому є підрозділ «Рейтинг книг» з рубриками «Світовий Best», «Український Best», «Книга – відкриття року», «Бестселери авторів Тернопільщини», «Рейтинг періодичних видань», «Книги, видані за фінансової підтримки обласної видавничої ради», виставки «Всеукраїнський рейтинг – “Книжка року”» з 2010-го по 2015 р., перша виставка циклу «Літературне Тернопілля», а також численні виставки різної тематики. Віртуальні експозиції здебільшого містять окремі коментарі, бібліографічні описи видань, анотації до них і зображення обкладинок.

Виходу у світ серії книг місцевих авторів «Поезія і проза Слобожанщини» були присвячені віртуальні виставки Харківської ОУНБ «Сучасна літературна Слобожанщина» і «Розсипані перли Слобожанщини». Сумська ОУНБ розмістила на своєму сайті цікавий за своєю наповненістю і візуалізацією інформаційного ряду розділ «Віртуальні виставки, презентації, буктрейлери». Одеська ОУНБ ім. М. С. Грушевського та Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Франка створили цикли віртуальних виставок до ювілейних дат письменників України і світу. Дніпропетровська ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія підготувала виставку «Навколо світу за 80 книг, або

Подорож на дивані», котра знайомить із творами, дія яких відбувається в різних країнах світу.

Рівненська ОУНБ підтримує створений у 2010 р. сайт «Бібліотека творів авторів Рівненщини» (<http://www.on-libr.info>), де в електронному форматі виставлено книги місцевих авторів, видані в краї та за його межами. У підрозділі «Літературна Рівненщина» (розділ сайту «Читачам») упродовж трьох років подаються підготовлені в різних бібліотеках області медіа-презентації, присвячені життєвому і творчому шляху письменників області, в рамках акції «Письменицький маршрут».

Віртуальні книжкові виставки, відомості про нові надходження, котрі постійно оновлюються, представлено не тільки на більшості сайтів публічних бібліотек України, а й у блогах їх окремих структурних підрозділів. Так, привертають увагу: блог Дніпропетровської ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія «Бібліотечна універсалка» з постійно діючою рубрикою «Що читають бібліотекарі»; блог інформаційно-бібліографічного відділу Львівської обласної бібліотеки для дітей «Бібліо-Граф»; блог Миколаївської ОУНБ ім. О. Гмирьова «Книжковий континент»; рубрика «В гостях улюблених писателів» блогу Одеської ОУНБ ім. М. С. Грушевського «Весь мир через культуру»; блог Рівненської ОУНБ «Порадник читача»; блоги Тернопільської ОУНБ «Абонемент на бульварі Шевченка, 15» (відділу міського абонементу) і «Бібліотека. Книга. Читач...» (відділу читального залу); блоги Чернівецької ОУНБ ім. М. Івасюка «Книжковий простір» (відділу абонементу), «Молодь Буковини читає» (юнацької філії); блог відділу читальних залів Волинської ОУНБ ім. Олени Пчілки «Читальники»; блог Миської публічної бібліотеки м. Вараш Рівненської області «Літературна палітра»; блог Луцької ЦМБ для дітей «Соняшна літературна країна»; блог літературного об'єднання за інтересами Ярмолинецької ЦРБ Хмельницької області «Автограф»; блог Бібліотеки-філії № 4 Полтавської ЦБС «Бібліо Смаколики»; блог Новоодеської ЦРБ Миколаївської області «Територія читання» (переможець конкурсу серед бібліотек районних ЦБС на кращий блог); блог Бібліотеки-філії № 6 для дорослих м. Луцька «Час читати» (переможець у номінації «Кращий блог міської бібліотеки-філії для дорослих» в обласному огляді-конкурсі «Бібліотеки Волині у Всесвітній мережі»; блог Бібліотеки ім. М. І. Костомарова ЦБС Шевченківського району м. Києва «BIBLIO-NIVKI Насолода книгою» про книги, які потрібно прочитати; блог рекомендацій книг для читання від бібліотекарів Києва «BOOKet від бібліофлористів: бібліотекарі рекомендують» Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва та ін. [2].

Бібліотеки спрямовують свої зусилля на створення і популяризацію власних повнотекстових баз даних. Так, Закарпатська ОУНБ ім. Ф. Потушняка очолила список п'яти найуспішніших бібліотек України за версією культурно-видавничого

З ДОСВІДУ РОБОТИ

проекту «ЧИТОМО», який займається саме популяризацією читання. На сайті книгозбірні (розділ «Публікації») до послуг користувачів п'ять випусків щорічника «Книга Закарпаття» (2006–2010). Видання вміщує короткі інформації про книжки та іншу друковану продукцію (з відображенням обкладинок багатьох із них), що протягом певного року вийшли в регіоні.

Користувачі Миколаївської ОУНБ ім. О. Гмирова мають доступ до «Електронної бібліотеки місцевих видань» (розділ «Ресурси») з підрозділами «Дореволюційні книги про Миколаївщину», «Місцеві дореволюційні періодичні видання», «Місцеві довоєнні і післявоєнні видання», «Сучасні видання місцевих авторів», «Різне» (в цій категорії розміщено електронні версії книг не тільки місцевих авторів, а й надані бібліотеці авторами з інших регіонів). Цей ресурс містить бібліографічні описи, анотації творів, їх повнотекстові версії.

Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у співпраці з Вінницькою обласною організацією Національної спілки письменників України реалізує проект «Літературна Вінниччина». На сайті бібліотеки створено однойменний підрозділ (розділ «Цифрова бібліотека») з інформацією про письменників краю, бібліографією їх творів та літератури про них, а також, з дотриманням законодавства України про авторське право, надано повні тексти творів місцевих письменників [13].

На сайті Івано-Франківської ОУНБ ім. І. Франка (розділ «Медіатека») увазі користувачів пропонується електронна бібліотека «Книги онлайн», котра включає твори, надані авторами, документи, зокрема рідкісні видання, з фондів закладу.

З-поміж ресурсів, представлених на сайті Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва (розділ «Електронна бібліотека»), повнотекстові версії творів друку містяться в підрозділах «Рідкісні та раритетні видання про Київ», «Художня та галузева література».

На своїх сайтах бібліотеки намагаються висвітлювати різноманітні аспекти літературного процесу. Так, Харківська ОУНБ у підрозділі «Нова харківська книга» (розділ «Ресурси») надає інформацію про видання, що вийшли друком у видавництвах міста. Одним із найцікавіших розділів сайту Івано-Франківської ОУНБ ім. І. Франка є БД «Літературні премії», що містить відомості про лауреатів регіональних премій, їх творчий доробок. На сайтах деяких публічних бібліотек представлено оригінальні контенти. Родзинкою сайту ОУНБ ім. Д. І. Чижевського (м. Кропивницький) є проект «Видатні особистості Кіровоградщини» (розділ «Краєзнавство»), створений на зразок Вікіпедії. В ньому зібрано інформацію про життя і діяльність, світлина, бібліографію, веб-ресурси стосовно близько 200 славетних особистостей, серед яких є й місцеві письменники та літературознавці [15]. Також бібліотека реалізувала проект «Електронний музей книги» (розділ «Цифрова бібліотека») з підрозділами: «Рукописи XV–XX сто-

літь», «Колекція Олександра Ільїна», «Колекції», «Мистецтво книги», «Земляки». В них містяться фактографічна інформація, лінки на інші ресурси Інтернету, скановані рідкісні видання і рукописи тощо.

Ще один музей книги розміщено на сайті Херсонської ОУНБ ім. Олеса Гончара (частина бібліотечного порталу – <http://museum.lib.kherson.ua/museum-books.htm> та проекту «Музей книги» на Facebook – <https://www.facebook.com/kherson.book.museum/?fref=ts>). Тут можна знайти інформацію про наявні в бібліотеці стародруки, зразки поліграфічного мистецтва, рукописні документи, видання воєнної доби (1941–1945), мініатюрні та малоформатні твори друку.

Сайти Дніпропетровської ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія та Рівненської ОУНБ були переможцями в номінації «Кращий сайт з популяризації читання обласної бібліотеки» у Всеукраїнському конкурсі з популяризації читання на сайтах бібліотек України (2015). Так, у розділі «Літературні обрії» на сайті ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія представлено повнотекстові версії публікацій із періодичних видань, що висвітлюють розвиток світової і національної літератур. Аналітичні матеріали стануть для користувачів орієнтиром у виборі книг для читання і самоосвіти.

Привертають увагу медіа-проекти ОУНБ ім. Д. І. Чижевського (м. Кропивницький) «Єлисаветградськими шляхами Кобзаря», де зібрано бібліографію та веббіографію про перебування Т. Шевченка в краї, та «Єлисаветградський абрис. Персона українського театру», що містить матеріали з фондів бібліотеки та місцевого краєзнавчого музею, біографії і біобібліографії визначних особистостей, а також оцифровані твори М. Кропивницького, І. Карпенка-Карого (Тобілевича), М. Садовської-Барілотті (Тобілевич) та ін.

Становлять інтерес і представлені на сайті Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва ґрунтовний проект «Творча спадщина Лесі Українки», котрий вміщує біографію видатної письменниці, повнотекстові версії її творів, перекладів, фольклорних записів, листів, фотогалерею, а також підрозділ «Аудіоантологія української поезії» з поетично-музичними композиціями за творами видатних українських поетів і композиторів.

Наведені приклади не розкривають усього обсягу роботи бібліотек у віртуальному середовищі, проте дають уявлення про їх активну діяльність, постійне вдосконалення сайтів, що стають більш інформаційно насиченими. Представлені інформаційні продукти мають не лише консультативний характер, а й спрямовані на популяризацію читання для задоволення.

Важливу роль у супроводі читання відіграють веб-списки, бібліографічні, біобібліографічні покажчики, віртуальні презентації окремих книг, рекламні анотації, повідомлення про літературні події в країні, світі, кінцеві результати різних літе-

атурних премій, книжкових конкурсів (рейтингів).

Одеська національна наукова бібліотека представляє серії біобібліографічних покажчиків «Письменники Одеси» («В'язовський Григорій Андрійович», «Григорій Дем'янович Зленко» та ін.) та «Літературна Одеса» («О. С. Пушкін в Одесі», «М. В. Гоголь в Одесі», «Леся Українка в Одесі» тощо) в підрозділі «Електронна бібліотека» розділу «Ресурси».

Своєрідним авторитетним джерелом інформації є вміщені на окремих сайтах розділи з відомостями про книги, популярні серед читачів, користувачів, бібліотекарів. Розділ «Що читають користувачі бібліотеки?» є, наприклад, на сайті Дніпропетровської ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія. Тут можна знайти відомості (оновлюються щомісяця) про рейтингові видання, що є своєрідним каналом поінформованості та певним орієнтиром для відвідувачів сайту при виборі цікавої літератури.

Житомирська ОУНБ ім. Олега Ольжича для широкого інформування користувачів розмістила на своєму сайті два випуски поточного бібліографічного списку «Художні твори, надруковані в журналах». На головній сторінці сайту Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тимірязева з-поміж поточної інформації можна знайти блоки, присвячені літературним новинкам, – «Читаю сам і раджу вам!» та «10 книг, що стали сенсацією».

Новим ресурсом сайту Черкаської ОУНБ ім. Т. Г. Шевченка є розділ «Бібліогід» з підрозділами: «Світ визначає кращі книги» – з інформацією про лауреатів міжнародних премій, їхні твори; «Книжковому гурману», де у вигляді відеоролика представлено найпопулярніші книжки сучасних авторів з благодійного фонду, створеного в бібліотеці; «Журнальна зала», котрий містить огляди літературних новинок, що побачили світ на сторінках вітчизняної та зарубіжної художньої періодици; «Буктрейлери», в якому можна переглянути відеорозповіді про книжки.

Іноді певні твори виходять за орбіту читацьких інтересів, про них просто забувають. І це стосується навіть класичної, улюбленої багатьма поколіннями читачів літератури. Нагадати користувачам про такі видання покликаний розділ сайту Сумської ОУНБ «Забуті книги».

Деякі публічні книгозбірні розміщують на сайтах інформацію про наявні в їх фондах іменні колекції. Прикладом цього може слугувати розділ «Колекції» на сайті Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва, у фонді якої зберігаються колекції В. Китастого, Д. Степовика, С. Лифаря. Ресурс містить інформацію про власників цих зібрань, книжки, що до них входять.

У користувачів публічних бібліотек України є можливість долучитися до визначення переможців різних регіональних конкурсів, пов'язаних з літературою, читанням, або стати їх учасниками. Так, любителі книги можуть віддати свій голос у кон-

курсі «Краща книга Рівненщини», заснованому у 2009 р. Рівненським обласним відділенням Української бібліотечної асоціації. Щоб проголосувати, потрібно зайти на сайт Рівненської ОУНБ (<http://libr.rv.ua/ua/read/12-best-book/>) або в групу «Краща книга Рівненщини-2017» на Facebook (<https://www.facebook.com/groups/471111253070776/>).

Популяризація книги і читання, зміцнення та поліпшення іміджу бібліотек стали цілями фотоконкурсу «Життя як книга» (<http://libkor.com.ua/index.php?id=7&sid=5>), оголошеного Чернігівською ОУНБ ім. В. Г. Короленка. Лауреатів визначали за такими номінаціями: «Читаюча людина» (у побуті, навчанні, на природі, в незвичних ситуаціях), «Літературні герої оживають на світинах», «Діти і книги» (читання з пелюшок), «Гумористичні фото».

Волинська ОУНБ ім. Олени Пчілки вже ввосьме проводить літературний конкурс «Неповторність», мета якого – піднесення творчої активності молоді, виявлення, підтримка та розвиток молодих літературних обдаровань, активізація роботи літературних гуртків, допомога авторам-початківцям, формування у них глибокої пошани до рідного слова.

Дніпровська центральна міська бібліотека за підтримки управління культури та мистецтв міської ради і сайту Gorod.dp.ua у 2011 р. започаткувала Всеукраїнський літературний конкурс «Літературна надія Дніпра» для молодих авторів, які пишуть українською мовою, та Всеукраїнський конкурс на кращий поетичний твір про м. Дніпро «Чарівне місто над Дніпром». Роботи конкурсанти оприлюднюють в Інтернеті (<http://gorod.dp.ua/news>; <http://www.library.dp.ua/>) та на виставці творів конкурсанти у ЦМБ.

Практично кожна з досліджуваних публічних бібліотек, насамперед ОУНБ, розвиває різні клубні форми роботи. Про діяльність літературних клубів та бібліокафе поінформовано на веб-сайтах Полтавської ОУНБ ім. І. Котляревського («Клуб любителів поезії»), Миколаївської ОУНБ ім. О. Гмиря («В гостях у дев'яти муз»), Черкаської ОУНБ ім. Т. Шевченка (бібліокафе «Візаві») та ін.

Для просування книги і читання, постійного розміщення інформації про різноманітні літературні заходи вітчизняні публічні бібліотеки активно використовують соціальні мережі (Facebook, ВКонтакте, Twitter, Flickr) та блоги. Ці сервіси дають змогу легко створювати, змінювати і публікувати контент будь-якого роду (текст, відео, аудіо).

Соціальні мережі є дуже комфортним місцем для читачів, які не шукають професійної критики, не надто пильно стежать за літературним процесом, проте багато читають і люблять говорити про книжки. Тут можна знайти й однодумців, і близькі до власних інтересів видання, і, власне, той читацький простір, якого не вистачає на решті соціальних майданчиків. З огляду на це з 2015 р. Дніпропетровська ОУНБ ім. Первоучителів сло-

3 ДОСВІДУ РОБОТИ

в'янських Кирила і Мефодія надає користувачам можливість заходити на свої сторінки в соціальних мережах через посилання «Бібліотека в соціальних медіа». Ці ресурси бібліотека активно використовує для популяризації книги і читання, зокрема у Facebook, – сторінки «Книгалактика» Центру художньої літератури, «Книжковий со-мельє он-лайн», «Абонемент на Байкальській».

У 2014 р. фахівцями Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тимірязева було проведено віртуальний конкурс читців творів Великого Кобзаря. Усі охочі мали змогу записати на відео своє виконання поезій Т. Шевченка. Загалом було відредаговано та представлено в соціальній мережі Facebook 12 відеороликів. Кращі відеопрочитання було розміщено на сайті бібліотеки [13].

Серед новітніх засобів промоції читання слід згадати і створення власного каналу на YouTube, активне використання засобів інтернет-комунікацій та мас-медіа, розроблення буктрейлерів, флешбуків. Офіційні канали на YouTube мають небагато публічних бібліотек, зокрема Житомирська ОУНБ ім. Олега Ольжича, ОУНБ ім. Д. І. Чижевського (м. Кропивницький), Рівненська ОУНБ. На жаль, усвідомлення важливості цих ресурсів бібліотечними працівниками відбувається повільно і вони використовують послуги відеохостингу лише для відеосюжетів про діяльність своїх закладів.

Однією з форм популяризації книг є й буктрейлери. Ознайомитися з ними можна як на сайтах книгозбірень, так і в їх блогах, зокрема, рубриках «Буктрейлери», «Бібліогід», «Відегалерея».

Флешбук – це книжковий флешмоб в Інтернеті, знайомство з виданнями за фрагментами тексту в соціальних мережах, створення сторінок улюблених книг, запрошення на них своїх друзів та передплатників, знайомство з книгою через цитати, ілюстрації, особисті переживання та іншу інформацію про книгу. Для бібліотек створення флешбуків відіграє неабияку роль, адже так можна дізнатися про літературні новинки, які є популярними серед різних категорій читачів і які важливо мати у фондах книгозбірни. Наприклад, у мережі ВКонтакте діє група Житомирської ОБЮ, де створено флешбук «Літературний букет».

Промоції публічними бібліотеками книги і читання сприяє тісна творча співпраця зі ЗМІ. Наведемо деякі приклади такої взаємодії.

Активізувалося співробітництво Закарпатської ОУНБ ім. Ф. Потушняка із обласними онлайн-овими ресурсами та всеукраїнськими медіа. Більшість онлайн-ових видань Закарпаття регулярно публікують інформації працівників бібліотеки, а також роблять репости зі сторінок бібліотеки в соціальних мережах. Відеосюжети щодо заходів в ОУНБ транслюються на телеканалах «Тиса-1», «21 канал», «М-студіо», «Уж-інформ» та «24 канал». На телеканалі «Тиса-1» працівники бібліотеки проводять бібліографічні огляди із циклу «Бібліоревію». Набув популярності серед

віртуальних користувачів і канал в YouTube Виноградівської ЦРБ. За допомогою Веб 2.0 книгозбірна представлена в соціальних мережах ВКонтакте, Facebook та блогом «Відділ художньої літератури Закарпатської ОУНБ ім. Ф. Потушняка».

Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Франка розміщує щотижневу інформацію в інтернет-виданні «Правда.if.ua» (новини Івано-Франківська). Репортажі стосовно проведених заходів подаються на сайтах ОДА й управління культури, національностей і релігій та ін. [1].

Дніпропетровська ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія готує репортажі про значні події, що відбуваються в бібліотеках краю та за його межами, для місцевих видань: «Днепр вечерний», «Наше місто», «Вісті Придніпров'я», «Зоря». В ефірах обласного радіо та телебачення анонсуються заходи, які проходять у бібліотеці [11].

Житомирська ОУНБ ім. Олега Ольжича висвітлює свою діяльність на шпальтах обласної громадсько-політичної газети «Житомирщина» та щотижневої газети «Місто». На веб-сайті книгозбірни є підрозділ «Бібліотека у ЗМІ», що містить бібліографічні описи та анотації статей, починаючи з 2010 р., та скановані публікації з 2011 р. Фахівці закладу тісно співпрацюють з Першим Житомирським інформаційним порталом, де розповідають про цікаві форми і методи популяризації художньої та популярної книги, нове в обслуговуванні користувачів, бібліотечні акції, конкурси тощо.

Інновацією Херсонської ОУНБ ім. О. Гончара стало впровадження суспільного радіомовлення. Підготовлені та випущені в ефір програми, присвячені промоції читання (в т. ч. он-лайн), транслюються на інтернет-радіо «РадіоКавун», в аудіоблозі «Книжкова шафа» та на загальнодоступних регіональних громадських сервісах розміщення подкастів. Працівники бібліотеки беруть участь у телевізійних програмах («Таврійські новини», «Вечірня студія», «Скарбниця Таврійського краю», «Починайте день з нами», «Ранок з ВТБ»), готують новини і тематичні сюжети на телеканалі «KRATU» та ін. Найцікавіші пости поширюються на веб-сайтах Херсонської міської ради, управління культури Херсонської ОДА та благодійного фонду «Об'єднання» [9].

Бібліотеки активно долучаються до процесу впровадження та використання QR-кодів (QR – скорочення від *Quick Response* – «швидкий відгук»), які є ефективним засобом надання додаткової інформації користувачам, а також інших інноваційних технологій, що сприяють популяризації книг, авторів, бібліотек. QR-коди – це ефективний сервіс, що забезпечує мобільний зв'язок між паперовими книгами та онлайн-овим світом. Він допомагає отримувати доступ до потрібної інформації без необхідності вручну вводити запит на комп'ютері [5]. Так, у Дніпропетровській ОУНБ

ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія реалізується проєкт «Читай – формат не має значення» (<http://www.libr.dp.ua/QR/QR-proect.htm>), коли всі охочі можуть прочитати на своєму мобільному пристрої кілька сторінок із запропонованих творів і вирішити, чи читати всю книгу.

Пропонований огляд діяльності публічних бібліотек України з популяризації книги і читання у віртуальному просторі аж ніяк не претендує на всеохопність і вичерпність. Він хіба що дає розуміння того, що зазначена проблема є комплексною і актуальною. Аналіз показав, що застосування в бібліотечній роботі безмежних можливостей Інтернету – це не тільки вичерпання часу, а й об'єктивна необхідність. В умовах інформаційного суспільства саме бібліотеки як сучасні інформаційно-комунікаційні центри стають своєрідними провідниками в інформаційному морі, сприяють інтелектуалізації суспільства.

Список використаної літератури

1. Бабій Л. В. Бібліотечна справа на Івано-Франківщині: минуле і сьогодення / Л. В. Бабій // Карпатські бібліотечно-краєзнавчі студії : зб. пр. / М-во освіти і науки України, Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника ; відп. ред. М. В. Бігусяк ; наук. ред. О. Б. Гуцуляк. – Івано-Франківськ : НБ ПНУС, 2015. – Вип. 1. – С. 161–164.
2. Бібліотекар як учасник процесу читання та його популяризатор [Електронний ресурс] / М-во культури України, Нац. парлам. б-ка України ; [підгот. М. Талалаєвська]. – Текст. дані. – Київ, 2016. – 43 с. – Режим доступу: <http://pmo.lib.kherson.ua/files/pmo/File/Novynu/reading.pdf> (дата звернення: 04.07.2016). – Назва з екрана.
3. Бібліотеки України [Електронний ресурс] // Бібліотечному фахівцю : [сайт] / [наук.-метод. від. НІБУ]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://profy.nplu.org/> (дата звернення: 08.08.2016). – Назва з екрана.
4. Бобало О. Комунікативні стратегії : навч. план / Олена Бобало. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. – 344 с. – (Серія «Інформація. Комунікація. Документація»; вип. 7).
5. Бондаренко В. Мобільні технології у бібліотеці: QR-код / Вікторія Бондаренко // Бібл. вісн. – 2014. – № 6. – С. 28–32. –

Відомості доступні також в Інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2014_6_8.

6. Вовк А. Некролог по культурі читання [Електронний ресурс] / Алла Вовк // ФОКУС : [сайт]. – Текст. дан. – Режим доступу: <https://focus.ua/society/321426/> (дата звернення: 29.06.2016). – Загл. з екрана.

7. Гранчак Т. Використання національними бібліотеками соцмереж для представлення бібліотечних продуктів і послуг / Т. Гранчак // Бібл. вісн. – 2016. – № 1. – С. 18–29. – Відомості доступні також в Інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_1_5.

8. Дзуровчик О. М. Інтерактивний простір сучасної бібліотеки як засіб залучення населення до читання / О. М. Дзуровчик // Бібліотеки Закарпаття: здобутки та нові напрями діяльності : матеріали «Круглого столу», присвяч. 70-річчю Закарпат. ОУНБ ім. Ф. Потошняка / Упр. культури Закарпат. обл. держадмін., Закарпат. обл. універс. наук. б-ка ім. Ф. Потошняка ; уклад.: Л. З. Григаш ; відп. за вип. О. А. Канюка. – Ужгород : Вид-во В. Падяка, 2015. – С. 40–42.

9. Звіт про роботу Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олеса Гончара за 2015 рік / Херсонська ОУНБ ім. О. Гончара. – Херсон, 2016. – 101 с.

10. Івашина А. Читацькі звички українців: соціологічні дослідження останніх років [Електронний ресурс] / А. Івашина // ЧИТОМО : [сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/news/chitacki-zvichki-ukraiinciv-sociologichni-doslidzhennya-ostannix-rokiv> (дата звернення: 29.06.2016). – Назва з екрана.

11. Інформаційно-аналітичний звіт 2015 / КЗК «Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія» ; [упоряд.: Т. О. Абраїмова та ін.]. – Дніпропетровськ : КЗК «ДОУНБ», 2016. – 272 с.

12. Мар'їна О. Бібліотека в медіапросторі сучасності / О. Мар'їна // Вісн. Кн. Палати. – 2016. – № 3. – С. 17–20.

13. Пояснювальна записка про діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тимірязєва у 2014 році / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тимірязєва. – Вінниця, 2014. – 127 с.

14. Ситник О. Методи комунікативності композиційно-графічного моделювання новинних інтернет-ресурсів / О. Ситник // Вісн. Кн. палати. – 2016. – № 3. – С. 46–48.

15. Ткаченко О. Інформаційно-бібліографічна діяльність бібліотек: сучасні пріоритети та акценти [Електронний ресурс] / О. Ткаченко // Бібліотечна орбіта Кіровоградщини : зб. ст. Вип. 6 / Комунал. закл. «Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського» ; упоряд. Козлова В. А. – Кіровоград, 2014. – С. 161–167. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/bibsprava/orbita6.pdf> (дата звернення: 14.07.2016). – Назва з екрана.

Г. Лобода,
завідувач відділу Чернігівської обласної бібліотеки
для юнацтва

ВИЇЗНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ «Я ПРОПОНУЮ СВІЙ ДОСВІД»

ЧЕРНІГІВСЬКЕ обласне відділення Української бібліотечної асоціації (УБА), котре об'єднує не лише найактивнішу частину професійної спільноти, а й є однією з найвагоміших організацій у сфері культури області, всебічно сприяє розвитку бібліотечної справи, формує позитивний імідж бібліотек і бібліотекарів регіону. Відбувається це шляхом проведення різноманітних заходів, метою яких є виявлення і підтримка творчих працівників публічних бібліотек, поширення кращого досвіду роботи. Одним із таких заходів став проведений удруге виїзний кру-

глий стіл «Я пропоную свій досвід», що у 2016 р. відбувся в Держанівській сільській бібліотеці-філії Носівської ЦБС. Ця книгозбірня минулого року стала одним із переможців обласного конкурсу «Краща бібліотека року».

Гостинна Держанівка зустрічала гостей короуаєм і вітальними словами. Після знайомства з роботою бібліотеки, яку було оформлено в етно-стилі, притаманному цій місцевості, гості отримали від завідувача книгозбірні Н. Будлянської вичерпні відповіді на широке коло запитань. Також очільниця бібліотеки подарувала колегам виготовлені власноруч ляльки-мотанки.